

مقاله‌ی پژوهشی**بررسی رابطه سبک‌های دل‌بستگی و هوش هیجانی با انواع عشق در زوجها****خلاصه**

مقدمه: یکی از مهم‌ترین عناصر در استحکام روابط زناشویی به یاد داشتن همیشگی عشق است. هدف اصلی پژوهش، تعیین رابطه بین هوش هیجانی و سبک‌های دل‌بستگی با ابعاد عشق استرنبرگ بود.

روش کار: جامعه آماری این پژوهش توصیفی، زوجین مراجعه‌کننده به مرکز مشاوره بینش نوین به منظور شرکت در کارگاه‌های آموزشی بود که به صورت نمونه در دسترس ۵۰ زوج انتخاب شدند و با استفاده از پرسشنامه‌های هوش هیجانی شوت، سبک‌های دل‌بستگی هازن و شیور و مثلث عشقی استرنبرگ، داده‌ها جمع‌آوری شد.

یافته‌ها: بین عامل خوش‌بینی/تنظیم هیجان با صمیمیت، هیجان و تعهد، همبستگی مثبت وجود دارد. بین سبک‌های دل‌بستگی و ابعاد عشق، رابطه‌ای وجود نداشت و بین سن با میزان تعهد و بین مدت ازدواج با هیجان و تعهد، رابطه منفی دیده شد. **نتیجه‌گیری:** به طور کل نتایج پژوهش نشان داد که هوش هیجانی با ابعاد عشق، رابطه معنی‌دار دارد و سبک‌های دل‌بستگی نمی‌توانند ابعاد عشق را پیش‌بینی کنند.

واژه‌های کلیدی: ازدواج، سبک‌های دل‌بستگی، عشق، هوش هیجانی

اعظم داورنیا

کارشناس ارشد مشاوره، دانشگاه آزاد اسلامی، اراک، ایران

*رحیم حمیدی پور

استادیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

علی‌اصغر اصغرنژاد فرید

استادیار گروه روان‌شناسی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران

*مؤلف مسئول:

گروه علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

rhamidipour@yahoo.com

تاریخ وصول: ۹۵/۱۱/۲۵

تاریخ تایید: ۹۵/۱۲/۲۵

مقدمه

ازدواج یکی از بنیادهای جهان شمول است و هیچ بنیانی این چنین صمیمانه زندگی بشر را تحت تأثیر قرار نداده است (۱). یکی از مهم ترین عناصر در استحکام روابط زناشویی به یاد داشتن همیشگی عشق است. روانشناسان، عشق را یک هیجان اساسی و مثبت معرفی می کنند، اما در مورد مفهوم عشق و انواع آن اتفاق نظر وجود ندارد. به اعتقاد مازلو نیاز به عشق ورزیدن نه تنها پاسخی به یک نقص نیست، بلکه فرآیندی است که به وسیله تکانه های ایجادکننده خودشکوفایی برانگیخته می شود (۲). اصغری و رفیعی نیانیز عشق را به عنوان یکی از نیازهای اولیه روان شناختی در نظر گرفتند که فقدان آن منجر به آسیب روان شناختی می شود (۳).

استرنبرگ^۱ (۴) معتقد است عشق از سه مؤلفه «صمیمیت»، «میل یا شور»، «تصمیم/تعهد» تشکیل می گردد. ارونسون (۵) نیز اذعان می دارد که صمیمیت به احساس نزدیکی و پیوستگی با معشوق اشاره دارد. اشتیاق به جنبه های گرم یک رابطه اطلاق می شود، یعنی هیجانی که نسبت به یار خود احساس می کنید، به انضمام کشش و جاذبه جنسی. تعهد متشکل از دو تصمیم است. تصمیم کوتاه مدت در جهت عشق ورزی با یار خود و تصمیم بلندمدت برای حفظ و نگهداری آن عشق و باقی ماندن با یار تا مرگ شما را از هم جدا کند.

زن و شوهری که یکدیگر را دوست دارند به حضور هم وابسته تر می شوند؛ به طوری که نیاز دوست داشتن همسر به عنوان نیاز کلی به عشق کاهش می یابد و نیاز به عشق به شریک زندگی در لحظات نومیدی و بی عدالتی از سوی یکدیگر افزایش می یابد و تألم را تحمل پذیر می سازد (۶). یکی از عوامل مهم در استحکام روابط زوجین سبک دلبستگی آنها هست. آنچه زوجین از خانواده اصلی شان می آورند و نحوه ای که خانواده هایشان را ترک می کنند بخش مهمی از فرآیند انتخاب همسر و ازدواج آنها را شکل می دهد (۷).

از این رو می توان گفت یکی از عوامل مهم و تأثیرگذار بر سبک عشق ورزی افراد، سبک های دلبستگی است. مفهوم دلبستگی و تعلق به طور اساسی توسط بالبی مطرح شد. او عنوان کرد که تجربه صمیمانه دوران کودکی به شکل گیری طرحواره در افراد منجر می شود و این طرحواره ها به عنوان مدل های خلال شناختی در مورد روابط صمیمانه نام گذاری کرد. بالبی معتقد بود که دلبستگی به منزله پیوند عاطفی است که از گهواره تا گور ادامه پیدا می کند. دلبستگی در روش تعامل زوجین با یکدیگر نقش مهمی ایفا می کند، برای مثال دلبستگی در تنظیم عواطف، حمایت، صمیمیت و حسادت نقش ایفا می کند و از طرف دیگر دلبستگی در زمینه های بسیاری از جمله تعارض، ارتباط و رابطه جنسی نیز نقش دارد (۸). تحقیقات انجام شده در مورد دلبستگی نشان دهنده تأثیر تجارب اولیه دلبستگی بر ارتباطات آینده شخص، افزون بر راهبردهای تنظیم هیجانها در بزرگسالی است (۹).

یکی دیگر از عوامل مهم در استحکام روابط زوجین هوش هیجانی آنها هست و از آنجا که عشق ورزی، هیجان محسوب می شود می توان گفت هوش هیجانی بر سبک عشق ورزی تأثیرگذار باشد. از دیدگاه بار-آن هوش هیجانی دسته ای از مهارت ها، استعدادها و توانایی های غیر شناختی را شامل است که توانایی موفقیت فرد را در مقابله با فشارها و اقتضانات محیطی افزایش می دهد (۱۰). هوش هیجانی عبارت است از توانایی ادراک عواطف، جهت دستیابی به عواطفی سازنده که به کمک آنها بتوان به ارزیابی افکار، فهم عواطف و دانش عاطفی خود پرداخت و با استفاده از آن بتوان موجبات پرورش احساسات و رشد هوشی خود را فراهم ساخت. (۱۱) افراد دارای هوش هیجانی بالا از خودکنترلی و خود انگیزی بالایی برخوردارند. در پژوهشی زیدنر و کالودا^۱ (۱۲) رابطه بین هوش هیجانی و عشق را مورد بررسی قرار دادند و نتایج این بررسی نشان داد که بین این دو متغیر رابطه وجود دارد. بکندام (۱۳) به رابطه بین هوش هیجانی و کیفیت دلبستگی را مورد مطالعه قرارداد. کسانی که نمره هوش هیجانی بالایی کسب کردند و

نمره‌گذاری در مقیاس لیکرت از هرگز (نمره صفر) تا تقریباً همیشه (نمره چهار) صورت می‌گیرد. هازن و شیور پایایی باز آزمایشی کل این پرسشنامه را ۰/۸۱ و پایایی با آلفای کرونباخ را ۰/۸۷ به دست آوردند. کولینز و رید هم پایایی بالایی با آلفای کرونباخ ۰/۷۹ در مورد این ابزار به دست آوردند. پایایی آلفای کرونباخ این ابزار برای کل آزمون، سبک دوسوگرا، اجتنابی و ایمن به ترتیب ۰/۷۵، ۰/۸۳، ۰/۸۱ و ۰/۷۷ به دست آمد که پایایی مطلوبی را نشان می‌دهد (۱۴).

ب- پرسشنامه هوش هیجانی شوت: این میان یک آزمون ۳۳ سؤالی است که به وسیله شوت و همکاران (۱۹۹۸) بر اساس مدل نظری هوش هیجانی سالوی و مایر ساخته شده است. سؤال‌های آزمون سه مؤلفه از سازه هوش هیجانی شامل تنظیم هیجان‌ها، بهره‌وری از هیجان‌ها و ارزیابی هیجان‌ها را در مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت از نمره یک (کاملاً مخالف) تا نمره پنج (کاملاً موافق) را می‌سنجد. ودر تحقیقی روی نوجوانان ۱۳ تا ۱۵ سال پایایی کلی $\alpha=0/84$ ، $\alpha=0/66$ ، $\alpha=0/55$ را نشان داد (۱۰).

ج- پرسشنامه عشق مثلثی استرنبرگ: این پرسشنامه توسط رابرت استرنبرگ تهیه شده است. این پرسشنامه دارای ۴۵ سؤال هست که شامل سه جزء صمیمیت، هیجان و تعهد می‌باشد. استرنبرگ، ۱۹۹۷ آلفای کرونباخ این آزمون را ۰/۹۰ ذکر کرده است. در پژوهشی توسط ملیحه محمودی قهساره آلفای کرونباخ این آزمون ۰/۹۷ به دست آمد (۴).

نتایج

یافته‌های مطالعه حاضر در جداول ۱ تا ۳ قابل مشاهده هستند.

جدول ۱- آزمون همبستگی پیرسون بین هوش هیجانی و

مؤلفه‌های آن با انواع عشق استرنبرگ

سبک‌های تنظیم هیجان سازگارانه داشتند، در روابط بین فردی از همدلی برخوردار بوده و آشفتگی ناچیزی در آن‌ها دیده می‌شد، دارای سبک دل‌بستگی ایمن بودند. در مقابل، کسانی که دارای سبک دل‌بستگی نایمن بودند، نمره هوش هیجانی پایینی داشته و از سبک‌های تنظیم هیجانی ناسازگارانه برخوردار بوده و دچار ذهنی آشفته همراه با ناتوانی هیجانی و بهره کمی از همدلی بودند.

با توجه به اهمیت هوش هیجانی و سبک‌های دل‌بستگی در فرایند زندگی افراد و اهمیت عشق در بنیان خانواده و پایداری آن، پژوهشگر درصدد است به بررسی ارتباط هوش هیجانی و سبک‌های دل‌بستگی با انواع مختلف عشق در زوجین بپردازد.

روش کار

مطالعه پژوهش حاضر، کاربردی طرح پژوهشی از نوع همبستگی هست. جامعه آماری متشکل زوجین مراجعه‌کننده به مرکز مشاوره بینش نوین به منظور شرکت در کارگاه‌های آموزشی بود که به صورت نمونه در دسترس ۵۰ زوج انتخاب شدند. برای تحلیل داده‌ها از تحلیل همبستگی پیرسون و استفاده شد.

ابزار پژوهش

الف- پرسشنامه سبک دل‌بستگی بزرگسال: این مقیاس با استفاده از مواد آزمون دل‌بستگی هازن و شیور^۱ (۱۹۸۷) ساخته و در مورد دانشجویان دانشگاه تهران هنجاریابی شده است (۱۴). این ابزار بر پایه این مفروضه است که دل‌بستگی یک خصیصه شخصیتی پایدار است و به میزان قابل توجهی روابط عاطفی را در بزرگسالی تعیین می‌کند. مقیاس دل‌بستگی شامل ۱۵ گویه است که به هریک از ۳ سبک دل‌بستگی ایمن، اجتنابی و دوسوگرا، ۵ گویه تعلق می‌گیرد.

متغیر	متغیر آماره	صمیمیت	میل جنسی	تعهد
ضریب	۰/۳۱۸**	۰/۲۹۳**	۰/۳۶۴**	
خوش‌بینی/تنظیم هیجان	۰/۱۰۱	۰/۰۸۶	۰/۱۳۲	ضریب تعیین
معناداری	۰/۰۰۲	۰/۰۰۵	۰/۰۰۰	

۰/۰۸۱	۰/۰۳۹	۰/۱۱۹	ضریب	ارزیابی از هیجانانگ
۰/۰۰۷	۰/۰۰۲	۰/۰۱۴	ضریب تعیین	
۰/۴۴۶	۰/۷۱۲	۰/۲۶۶	معناداری	
۰/۳۶۷ ^{oo}	۰/۲۱۳ [*]	۰/۲۲۴ [*]	ضریب	مهارت اجتماعی
۰/۱۳۵	۰/۰۴۵	۰/۰۵۵	ضریب تعیین	
۰/۰۰۰	۰/۰۴۵	۰/۰۳۶	معناداری	
۰/۲۷۳ ^{oo}	۰/۰۳۸	۰/۱۵۸	ضریب	کاربرد هیجانانگ
۰/۰۷۵	۰/۰۰۱	۰/۰۲۵	ضریب تعیین	
۰/۰۱۰	۰/۷۲۵	۰/۱۴۰	معناداری	
۰/۳۲۳ ^{oo}	۰/۱۹۷	۰/۲۶۴ [*]	ضریب	هوش هیجانی
۰/۱۰۴	۰/۰۳۹	۰/۰۷۰	ضریب تعیین	
۰/۰۰۲	۰/۰۶۴	۰/۰۱۳	سطح	

مطابق با جدول ۱ نتایج نشان می‌دهد بین هوش هیجانی با صمیمیت، میل جنسی و تعهد و بین عامل کاربرد هیجانانگ با مؤلفه صمیمیت و تعهد همبستگی مثبت و معنادار وجود دارد. از بین خرده مقیاس‌های هوش هیجانی نیز بین عامل خوش‌بینی/تنظیم هیجان و مهارت اجتماعی با میزان

جدول ۲- آزمون همبستگی پیرسون بین ابعاد دل‌بستگی با ابعاد عشق استرنبرگ

متغیر	متغیر	میل جنسی	تعهد	متغیر	متغیر
یو	آماره	صمیمیت	تعهد	یو	آماره
ضریب همبستگی	۰/۰۵۵	۰/۰۷۶	۰/۰۰۳	ضریب همبستگی	۰/۰۵۵
دل‌بستگی اجتنابی	۰/۰۰۳	۰/۰۰۶	۰/۰۰۰	ضریب تعیین	۰/۰۰۳
معناداری	۰/۶۱۲	۰/۴۷۷	۰/۹۷۹	معناداری	۰/۶۱۲
ضریب همبستگی	۰/۰۳۹	۰/۰۵۱	۰/۰۹۱	ضریب همبستگی	۰/۰۳۹
دل‌بستگی ایمن	۰/۰۰۲	۰/۰۰۳	۰/۰۰۸	ضریب تعیین	۰/۰۰۲
معناداری	۰/۷۱۷	۰/۶۳۶	۰/۳۹۴	معناداری	۰/۷۱۷
ضریب همبستگی	۰/۱۷۴	۰/۰۳۴	۰/۰۸۸	ضریب همبستگی	۰/۱۷۴
دل‌بستگی دوسوگرا	۰/۰۳۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۸	ضریب تعیین	۰/۰۳۰
معناداری	۰/۱۰۳	۰/۷۴۹	۰/۴۰۸	معناداری	۰/۱۰۳

با توجه به جدول ۲ تحلیل همبستگی پیرسون نشان می‌دهد بین هیچ‌یک از سبک‌های دل‌بستگی و ابعاد سه‌گانه عشق استرنبرگ رابطه معنی‌داری وجود ندارد.

جدول ۳- آزمون همبستگی پیروسن بین سن و مدت ازدواج با ابعاد عشق استرنبرگ

متغیر	متغیر آماره	صمیمیت	میل جنسی	تعهد
سن	ضرب همبستگی	-۰/۱۵۷	-۰/۲۲۹	-۰/۲۵۳*
	ضرب تعیین	۰/۰۲۵	۰/۰۵۲	۰/۰۶۷
	معناداری	۰/۱۹۲	۰/۰۵۳	۰/۰۳۲
مدت ازدواج	ضرب همبستگی	-۰/۲۲۷**	-۰/۳۵۶**	-۰/۱۴۳
	ضرب تعیین	۰/۰۵۲	۰/۱۲۷	۰/۰۲۰
	معناداری	۰/۰۰۹	۰/۰۰۱	۰/۱۸۰

کنند و هیجان‌اتشان را بهتر تنظیم کنند (۱۲). تعدادی از مطالعات اخیر از این ادعا که هوش هیجانی می‌تواند در رابطه زوج‌ها حائز اهمیت باشد، حمایت می‌کنند. در (۱۷) مطالعه‌ای گزارش گردید زوج‌هایی که نمره بالا در هوش هیجانی گرفتند درجه بالایی از شادی را در مقایسه با زوج‌هایی که امتیاز کمی در هوش هیجانی گرفتند در روابطشان نشان می‌دهند. فرض می‌شود که افراد باهوش هیجانی بالا بهتر قادرند ارتباط برقرار کرده و تعارضاتشان را به صورت مؤثرتری حل کنند. معتقدند که هوش هیجانی یا لاقبل برخی از جنبه‌های آن ظرفیت غنی‌سازی یک ازدواج توأم با سازگاری و رضایت مطلوب و باثبات رادار است. آن‌ها بر این باورند که توانایی درک و پذیرش افکار، احساس‌ها و عواطف یکدیگر در زندگی زناشویی، با احساس رضایتمندی بیشتری همراه است و افرادی که از سطوح هوش هیجانی بالاتری برخوردارند در مقایسه با افراد باهوش هیجانی پایین رضایتمندی زناشویی بیشتری را تجربه می‌کنند. برادبوری و همکاران (۱۸)، شواهدی ارائه می‌دهد که احساس‌ها عامل بسیار مهمی برای بررسی تنوع در کیفیت زناشویی است و بیان می‌کند که احساس‌های مثبت و منفی به طور مستقیم با کیفیت زناشویی بیشتر و کمتر رابطه دارد (۱۹).

همچنین نتایج نشان داد بین سن با تعهد و بین مدت ازدواج با صمیمیت و شور جنسی رابطه معنادار مثبت وجود دارد

با توجه به جدول ۳ تحلیل پیروسن نشان می‌دهد بین سن با تعهد و بین مدت ازدواج با صمیمیت و میل جنسی همبستگی معنادار مثبت وجود دارد.

بحث

ازدواج قراردادی است رسمی برای پذیرش یک تعهد متقابل به منظور تشکیل زندگی خانوادگی، تا طرفین ازدواج در سایه آن، در خط مسیر معین و شناخته شده‌ای از زندگی قرار گیرند. این قرارداد با رضایت و خواسته زن و شوهر و بر مبنای آزادی کامل دو طرف منعقد می‌گردد و در پرتو آن روابطی بس نزدیک بین آن دو پدید می‌آید (۱۵).

نتایج این مطالعه نشان داد بین هوش هیجانی با مؤلفه صمیمیت و تعهد از ابعاد سه‌گانه عشق استرنبرگ رابطه معنادار وجود دارد. همچنین نتایج نشان داد بین عامل خوش‌بینی/تنظیم هیجان و مهارت اجتماعی با میزان صمیمیت، شور جنسی و تعهد و بین عامل کاربرد هیجان‌ات با تعهد رابطه‌ای معنادار وجود دارد. این نتایج با مطالعات دیگری که در متغیرهای مشابه انجام شده مطابقت دارد. صمیمیت بسیار زیادی که دو نفر را به هم نزدیک می‌کند اغلب زمینه‌ای را برای شور جنسی به وجود می‌آورد (۱۶). بنابراین ادعا شده است که زوج‌هایی که از هوش هیجانی بالاتری برخوردارند، می‌توانند به طور مؤثری ارتباط برقرار کرده و احتمالاً تعارضات خود را به شکل مؤثرتری حل

(۲۰). در تائید بیشتر این یافته تحقیق استرنبرگ بیان می‌کند دو جزء دیگر یعنی شور و اشتیاق و تعهد در گذر زمان و از جزء اصلی صمیمیت نشاءت می‌گیرد. بدین ترتیب وقتی عامل صمیمیت با افزایش سن کاهش می‌یابد، عامل تعهد هم که تحت تأثیر صمیمیت است، کاهش یابد. همچنین نتایج نشان دادند که با افزایش سن و سال‌های تأهل سطح نمرات عشق همگی کاهش می‌یابد، البته استرنبرگ در فرضیات خود بیان می‌کند که سه بعد عشق با گذشت زمان و در سیر یک رابطه دستخوش تغییرات کمی و کیفی می‌شوند (۴)، به‌عنوان مثال صمیمیت در روابط می‌تواند به دو شکل یکی آشکار و دیگری پنهان وجود داشته باشد که با گذشت زمان تظاهر صمیمیت آشکار کم می‌شود ولی نوع پنهان صمیمیت به رشد خود ادامه می‌دهد. بنابراین از دید ناظر بیرونی ممکن است به اشتباه صمیمیت در رابطه کم‌تر از حد واقعی برآورده

شود. استرنبرگ همچنین معتقد است بعد شور و اشتیاق به مرور زمان در یک رابطه رو به کاهش می‌گذارد. در تحقیقی که احمدت اوقلو، سوامی و قامور-پری موزیک^۱ (۲۱) بر روی رابطه بین ابعاد عشق، شخصیت و طول مدت رابطه انجام دادند، یافته‌ها حاکی از آن بود که بین سن و صمیمیت رابطه منفی، بین سن و شور و اشتیاق رابطه منفی و بین سن و تعهد رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج این مطالعه می‌توان گفت که بین جنسیت و صمیمیت رابطه مثبت، بین اشتیاق و جنسیت رابطه منفی معنادار و بین جنسیت و تعهد رابطه منفی وجود دارد. همین‌طور بین طول مدت رابطه و صمیمیت رابطه مثبت، بین طول مدت رابطه و اشتیاق شور رابطه منفی و بین طول مدت رابطه و تعهد رابطه مثبت معنادار وجود دارد.

References

1. Teymouri A. [The relationship between attachment styles and marital satisfaction. MS. Dissertation. Tehran University, 2010. (Persian)
2. Dietch J. Love, sex roles and psychological health. *J Pers Assess* 2002; 42(6): 626-34.
3. Asghari A, Rafienia C. [The relationship between subjective well-being in love and married students]. *Journal of family research* 2010; 3: 492. (Persian)
4. Stenberge RJ. [Love story: a new approach to male-female relationships]. Bahrami AA. (translator). Tehran: Javaneh Roshd; 2010. (Persian)
5. Aronson A. [Social psychology]. Shokrkon H. (translator). Tehran: Roshd; 2010. (Persian)
6. Gry C. [In search of love life: Choose your worthy spouse]. Gharachedaghi M. (translator). Tehran: Owhadi; 1999. (Persian)
7. John Bozorgi M. [The relationship between attachment styles and attitudes of profound love marriage]. *Journal of behavioral sciences* 2012; 5(3): 226-33. (Persian)
8. Bowlby J. [Attachment theory]. Khushabi K, Abu Hamza A. (translators). Tehran: Danzhh; 2010. (Persian)
9. Goldenberg S. Recent developments in attachment theory and research. *Can J Psychiatry* 1991; 36(6): 393-400.
10. Goleman D. [Emotional intelligence]. Parsa N. (translator). Tehran: Roshd; 2001. (Persian)
11. Soleymanian AS, Mohammadi A. [The relationship between emotional intelligence and marital satisfaction]. *Journal of education, Islamic Azad University of Bojnood* 2012; 19: 135-44. (Persian)
12. Zeidner M, Kaluda I. Romantic love: What's emotional intelligence (EI) got to do with it? *Pers Individ Diff* 2008; 44: 1684-95.
13. Bekendam MA, Warner RM, Bosco JS. Emotional intelligence and relationship quality among couples. *Pers Relat* 2005; 12: 197-212.
14. Nadali H. [Exploratory analyzes the relationship between attachment styles and emotional intelligence]. MS. Dissertation. School of Psychology and Education, Tehran University, 2007. (Persian)
15. Tsaousis I, Nikolaou I. Exploring the relationship of emotional intelligence with physical and psychological health functioning. *Stress Health* 2005; 21(2): 77-86.
16. Rhee K. The emotional intelligence of entrepreneurs. *J Small Business Entrepreneurship* 2007; 22: 409-25.
17. Fitness J. Emotional intelligence and intimate relationships. In: Ciarrochi J, Forgas JP, Mayer JD. (editors). *Emotional intelligence in everyday life*. New York: Psychology Press; 2001: 98-112.
18. Bradbury TN, Fiacham, FD, Beach SRH. Research on the nature and determinat of marital satisfaction. *J Marr Fam* 2000; 62: 964-80.
19. Tirgari AS. [The structural relationship between emotional intelligence and marital adjustment and formulating and applying emotional intelligence reinforcement intervention program to reduce marital discord]. Ph.D. Dissertation. Tehran: Tehran Psychiatric Institute. (Persian)
20. Bradbury T, Greaves J. Emotional intelligence (skills test). Ganji M. (translator). Savalan; 2006. (Persian)
21. Ahmetoglu G, Swami V, Chamorro-Premuzic T. The relationship between dimensions of love, personality, and relationship length. *Arch Sex Behav* 2010; 39(5): 1181-90.